

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाशमान सिंह राउत
माननीय न्यायाधीश श्री तेजबहादुर के.सी.

आदेश

०७०-WO-०१५६

विषय:- उत्प्रेषण।

दाङ जिल्ला, घोराही नगरपालिका, वडा नं. ११ बस्ने असरफ अली अन्सारी.....१	निवेदक
विरुद्ध	
विशेष अदालत बबरमहल, काठमाडौं	१
जिल्ला प्रहरी कार्यालय, नेपालगन्ज, बाँके	१ विपक्षी
बाँके जिल्ला अदालत, नेपालगन्ज, बाँके	१

तत्कालीन नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ३२ तथा १०७(२) बमोजिम दायर हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं आदेश यसप्रकार रहेको छः

तथ्य खण्ड

१. म निवेदक साबिकमा बाँके जिल्ला, नेपालगन्ज नगरपालिका, वडा नं. ६ मा बसोबास गरी आएकोमा मिति २०५७।१२।२७ देखि दाङ जिल्ला, घोराही नगरपालिका, वडा नं. ११ मा बस्दै आएको छु। म बाँकेमा रहँदा मिति २०५७।११।१० मा लागु औषध कारोबार गर्ने मानिस मेरो घरमा आउँदै गरेको र मलाई पनि कारोबारमा संलग्न हुन अनुरोध गरेकोले निजहरुलाई गिरफ्तार गर्न आउनुहोला भनी मैले मिति २०७५।११।०९ मा जिल्ला प्रहरी

कार्यालय, बाँकेमा निवेदन दिएकोमा सोहीबमोजिम मेरो घरबाट मिति २०५७।११।१० मा मेरो टाढाको नाता पर्ने आफन्त भारत निवासी भुटे खटिक र पप्पु खटिकलाई प्रहरीले $७\frac{1}{2}$ किलो चरेससहित खानतलासी गरी पक्राउ गरेको थियो।

२. उक्त मुद्दाको सम्बन्धमा कुनै पनि बेहोरा म निवेदकलाई थाहा भएन। म दाङ घोराहीमा बसी आएकोमा केही महिना अघि काम विशेषले नेपालगन्ज जाँदा मैले सुराकी दिएअनुसारको लागु औषध मुद्दामा मलाईसमेत दोषी करार गरिएको भन्ने हल्ला मेरा नाताका मानिसहरुबाट सुनेकोले मेरो कानून व्यवसायीमार्फत मिति २०७०।३।२० मा मुद्दाको नक्कल सारी हेर्दा मेरो सुराकीको आधारमा दर्ता भएको लागु औषध मुद्दामा मलाई समेत प्रतिवादी कायम गरी विपक्षी विशेष अदालतमा मुद्दा दर्ता भएको रहेछ। उक्त मुद्दामा मेरो साविकको ठेगानामा बेपत्ते म्याद तामेल भई मिति २०५८।८।१२ मा मेरो हकमा मुलतबी राखी अन्य प्रतिवादीको हकमा मुद्दा फैसला भएको र मिति २०६३।१२।२३ मा विशेष अदालतको आदेशले मुलतबी जागेको र मिति २०६४।०३।१५ मा मलाई २ वर्ष कैद र रु.१०,०००।- जरिवाना हुने ठहरी फैसला भएको बेहोरासमेत नक्कल सारी हेर्दा अवगत भयो।
३. उक्त मुद्दामा मलाई पुनरावेदनको म्याद पनि नदिएको, मलाई प्रतिवादको मौकासमेत प्रदान नगरेको साथै मुद्दाको अभियोगपत्र दर्ता हुनुभन्दा पहिले नै म उक्त म्याद जारी गरिएको स्थानबाट बसाई सरी अन्यत्र गई सकेको हुँदा गैरकानूनी ढंगले म्याद तामेल गरी म निवेदकलाई केही थाहा जानकारी नदिई प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त विपरीत प्रतिवादको मौकासमेत नदिई भएको फैसला त्रुटिपूर्ण छ।
४. मुलुकी ऐन, अदालती बन्दोबस्तको ११० नं. ले म्याद तामेलीको लागि स्पष्ट कार्यविधि निर्धारण गरेको छ। मलाई जारी गरिएको म्यादमा उक्त अदालती बन्दोबस्तको ११० नं. को रित पुगेको छैन। अदालती बन्दोबस्तको ११०(१) नं. मा स्पष्ट रूपले घर ठेगाना पत्ता लगाई बुझाउनु पर्ने बाध्यात्मक कानूनी व्यवस्था रहेकोमा मेरो घर ठेगाना नै नभएको ठाउँमा मेरो नाउँको म्याद तामेल भएको देखिएकोले उक्त बेरितको म्याद तामेली र तत्पश्चात्का सम्पूर्ण काम कारवाहीहरु उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरिपाउँ।
५. मुलुकी ऐन, अदालती बन्दोबस्तको ११० नं. बमोजिम सुरुमा मेरो हकमा मुलतबी रहेपछि

त्यो मुलतबी जगाई मलाई पुनः म्याद जारी गरेर मात्र मुद्दा फैसला गर्नुपर्नेमा अघिल्लो पटक जारी भएको बेपत्ते म्यादलाई नै आधार मानी गरेको फैसला अदालती बन्दोबस्तको १९० नं. समेतको विपरीत हुँदा बदरभागी छ। अतः म निवेदकलाई उक्त मुद्दामा पुनरावेदनको म्याद पनि नदिएको, मेरो वास्तविक वतनमा म्यादसमेत नपठाई प्रतिवादको मौका पनि नदिएको तथा मैले बसाई सरी छाडीसकेको स्थानमा उनाउ व्यक्तिको घर ठेगानामा मेरो नाउँको म्याद तामेल गरेको देखाई लागु औषध मुद्दामा २ वर्ष कैद र रु.१०,०००।- जरिवाना गर्ने गरी विशेष अदालतबाट मिति २०६४।०३।१५ मा भएको फैसलाले म निवेदकको मौलिक हकसमेतका कानूनी हकमा बन्देज लागेकोले उक्त विशेष अदालतको मिति २०६४।०३।१५ को फैसला, सो अघि मेरो नाममा गैरकानूनी रूपमा तामेल भएको भनिएको म्याद र सो फैसलापश्चात् विपक्षी जिल्ला अदालतमा लगत कायम राख्न पठाइएको पत्रसमेत नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ३२ र १०७(२) का आधारमा उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरी अब पुनः म निवेदकलाई कानूनबमोजिम म्याद जारी गरी प्रतिवादको मौका प्रदान गरी मात्र उक्त मुद्दाको कारवाही अघि बढाउनु भन्ने परमादेशको आदेश जारी गरिपाउँ। साथै प्रस्तुत मुद्दा विचाराधीन रहेकै बखत मलाई कुनै पनि बखत गिरफ्तार गरी थुनामा राख्ने संभावना भएकोले प्रस्तुत मुद्दाको अन्तिम किनारा नभएसम्म म निवेदकलाई उक्त गैरकानूनी फैसलाको आधारमा गिरफ्तार नगर्नु र थुनामा नराख्नु भनी अन्तरिम आदेशसमेत जारी गरिपाउँ भन्नेसमेत बेहोराको निवेदक असरफ अली अन्सारीले यस अदालतमा मिति २०७०।०५।०३ मा दायर गरेको रिट निवेदन।

६. यसमा के कसो भएको हो? निवेदकको माग बमोजिमको आदेश किन जारी हुन नपर्ने हो? यो आदेश प्राप्त भएका मितिले बाटाका म्याद बाहेक १५ दिनभित्र सम्बन्धित मिसिलसाथ राखी महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमार्फत लिखित जवाफ पठाउनु भनी रिट निवेदनको एक प्रति नक्कल साथै राखी विपक्षीहरूलाई सूचना पठाई त्यसको बोधार्थ महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमा पठाई लिखित जवाफ आएपछि वा अवधि नाघेपछि नियमबमोजिम पेस गर्नु। निवेदकले अन्तरिम आदेशसमेत जारी गरिपाउँ भनी माग गरेको सम्बन्धमा विचार गर्दा निवेदन मागबमोजिम अन्तरिम आदेश जारी गरिरहनु परेन भन्ने बेहोराको मिति २०७०।०५।०४ मा यस अदालतबाट भएको आदेश।

७. यसमा रिट निवेदक असरफ अली अन्सारीसमेतलाई प्रतिवादी बनाई अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले यस अदालतमा मिति २०५७।१२।३० मा लागु औषध (चरेस) मुद्दा दायर गर्दा "दिलबहादुर अन्सारीको छोरा बाँके, नेपालगन्ज ६ फुलटेक्रा बस्ने वर्ष ३० को असरफ अली अन्सारी" ठेगाना कायम गरी अभियोगपत्र दायर भएकोले यस अदालतको मिति २०५७।१२।३० को आदेशानुसार निज प्रतिवादी असरफ अली अन्सारीका नाउँमा वारेण्ट पुर्जीसहितको म्याद जारी भै जिल्ला प्रहरी कार्यालय बाँके, नेपालगन्जमा पठाइएको र उक्त कार्यालयबाट मिति २०५८।०२।०७ मा म्याद तामेल भएको देखिन्छ। निज हाजिर हुन नआएका कारण निजको हकमा मिति २०५८।१२।०२ मा मुलुकी ऐन, अदालती बन्दोबस्तको १९० नं. बमोजिम मुलतबी रहेको र मिति २०५८।११।०३ मा अंश रोक्काको लागि पत्राचार गर्दा यस नेपालगन्ज नगरपालिका, वडा नं. ६ फुलटेक्रामा असरफ अली अन्सारी भन्ने नामका मानिस १ वर्ष पहिले बस्ने गरेको र निजहरुले आफ्नो घरजग्गासमेत बेचबिखन गरी हाल भारत तर्फ गएका र निजहरुको अंशहक लाग्ने जग्गा र घरसमेत केही नभएको हुनाले अंश रोक्का गराउन नसकिने भनी मिति २०५८।१२।०२ मा अंश रोक्का मुचुल्का भएको देखिन्छ। प्रस्तुत मुद्दा मिति २०६३।१२।२३ मा इजलासबाट मुलतबी जागेको र मिति २०६४।३।१५ मा निज निवेदकलाई २ वर्ष कैद र १०,०००।- जरिवाना हुने ठहरी फैसला भएकोले सम्बन्धित बाँके जिल्ला अदालतमा लगत कस्न पत्राचार गरिएको र निज सुरु म्यादै गुजारी बसेका कारण पुनरावेदन म्याद नदिएको बेहोरा मिसिलबाट देखिएकोले सोही बेहोरा खुलाई लिखित जबाफ पेस गरिएको छ। प्रस्तुत रिट निवेदन खारेजभागी हुँदा खारेज गरिपाउँ भन्नेसमेत बेहोराको विशेष अदालत, बबरमहल काठमाडौँको तर्फबाट यस अदालतमा पेस भएको लिखित जबाफ।

८. यस मुद्दाका प्रतिवादी भुटे खटिक र पप्पु खटिकले अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष बयान गर्दा बरामद चरेस लुकाई राख्ने कार्यमा असरफ अली अन्सारीसमेतको संलग्नता रहेको खुलाई दिएका तथा लागु औषध कारोबारमा निज सुराकी असरफ अली अन्सारीको समेत स्पष्ट संलग्नता देखिएकोले निजलाई पक्राउ गरी तुरुन्त बयान गराउन हुन भनी जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय, बाँकेको च.नं. ११८५ मिति २०५७।१२।६ को निर्देशनपत्र प्राप्त भएको र अनुसन्धानको क्रममा निजको उक्त वारदातमा संलग्नता रहेकोमा निजलाई खोजतलास गर्दा फेला नपरेकोले रिट निवेदकलाई समेत उक्त मुद्दामा प्रतिवादी कायम गरी अनुसन्धान

गरिएको हो। रिट निवेदकलाई सम्मानित विशेष अदालत काठमाडौँबाट कैद सजाय फैसला भएको हुँदा यस कार्यालयलाई विपक्षी बनाउनुपर्ने होइन। यस कार्यालयबाट भए गरेका काम कारवाहीले निजको हक अधिकारमा आघात नपुगेको हुँदा रिट निवेदन खारेज गरिपाउँ भन्नेसमेत बेहोराको जिल्ला प्रहरी कार्यालय, बाँकेको तर्फबाट यस अदालतमा पेस भएको लिखित जबाफ।

९. निवेदकले रिट निवेदनमा कानूनबमोजिम मुद्दा हेर्न अधिकारप्राप्त विशेष अदालतले मुद्दामा गरेको फैसलाबमोजिम प्रतिवादीलाई लागेको कैदको लगत कस्न पठाइएबमोजिम यस बाँके जिल्ला अदालतले लगत कसेको भन्नेसम्मको बेहोरा उल्लेख गरिएको रहेछ। यस अदालतले रिट निवेदकको संवैधानिक एवं नागरिक हक अधिकार हनन हुने कानून विपरीतका कुनै पनि काम कारवाही गरेको अवस्था नहुँदा यस अदालतको हकमा झुट्टा रिट निवेदन खारेज गरिपाउँ भन्नेसमेत बेहोराको बाँके जिल्ला अदालतबाट यस अदालतमा पेस भएको लिखित जबाफ।

आदेश खण्ड

१०. नियमबमोजिम पेसी सूचीमा चढी निर्णयार्थ इजलाससमक्ष पेस हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा निवेदकका तर्फबाट उपस्थित विद्वान् वरिष्ठ अधिवक्ता श्री सुरेन्द्र महतो र विद्वान् अधिवक्ता श्री टिकाराम भट्टराईले वादी नेपाल सरकार विरुद्ध प्रतिवादी असरफ अली अन्सारीसमेत रहेको लागु औषध मुद्दामा विशेष अदालतबाट निवेदकका नाउँको म्याद बसाई सरी छोडेको ठाउँमा बेरितपूर्वक तामेल भएकोमा निवेदक फरार रहेको भनी विशेष अदालतबाट निवेदक र निवेदकका श्रीमतीको हकमा मुद्दा मुलतवी राखी अन्य प्रतिवादीको हकमा फैसला गरेकोमा अदालतको आदेशले मुलतवी जागेपछि मुलतवीमा रहेका पक्षलाई पुनः म्याद जारी गरी फैसला गर्नुपर्नेमा पहिले नै बेरितपूर्वक तामेली भएको म्यादलाई नै अन्तिम मानी उक्त मुद्दामा सजाय हुने गरी भएको फैसला प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त र कानूनी व्यवस्थाको समेत विपरीत रहेकोले निवेदन मागबमोजिम रिट जारी हुनुपर्दछ भनी बहस प्रस्तुत गर्नुभयो।
११. त्यसैगरी, विपक्षीको तर्फबाट उपस्थित विद्वान् सहन्यायाधिवक्ता श्री श्यामकुमार भट्टराईले निवेदकले कहिले काम तथा उपचारको सिलसिलामा भारतमा गएर बसेको भन्ने, कहिले दाङ जिल्लाको घोराहीमा बसाईसराई गरी गएको भन्ने उल्लेख गरेबाट भनाईमा एकरूपता रहेको

पाइदैन। रिट निवेदककी पत्नी राधा अन्सारीले घटना विवरण कागजमा आफ्नो घरमा चरेस लुकाइएको कुरा स्वीकार गर्दै जग्गाधनी प्रमाणपुर्जा आफ्नो पति असरफ अली अन्सारीसँग भएको बेहोरा उल्लेख गरेको तथा आफ्नो घर ठेगाना जिल्ला बाँके, नेपालगन्ज नगरपालिका वडा नं. ६ उल्लेख गरी हस्ताक्षरसमेत गरेको हुँदा विशेष अदालतबाट जारी भई टाँस भएको म्याद कानूनबमोजिम रित पुगेको हुँदा निवेदकको मागबमोजिमको आदेश जारी हुनुपर्ने होइन, रिट निवेदन खारेज गरिपाउँ भनी गर्नुभएको बहससमेत सुनियो।

१२. प्रस्तुत मुद्दामा, रिट निवेदक असरफ अली अन्सारी मिति २०५७।१२।२७ मा नेपालगन्जबाट दाङको घोराहीमा बसाई सरी गएकोमा विशेष अदालतले लागु औषध(चरेस) मुद्दाको कारवाहीको सिलसिलामा साबिकको ठेगाना बाँके जिल्ला, नेपालगन्ज नगरपालिका, वडा नं. ६ उल्लेख गरी बेपत्ते म्याद तामेल गरी गराई निवेदकको हकमा मुलतवी राखी अन्य प्रतिवादीहरुको हकमा मुद्दा फैसला गरेको र मुलतवीबाट मुद्दा जागेपछि मुलतवीमा रहेका पक्षलाई पुनः म्याद जारी गरी फैसला गर्नुपर्नेमा पहिले नै बेरितपूर्वक टाँस भएको म्यादलाई नै अन्तिम मानी विशेष अदालतबाट प्राकृतिक न्याय र मुलुकी ऐन, अदालती बन्दोबस्तको १९० नं. र ११० नं. को समेत विपरीत कसुरमा सजाय हुने गरी भएको फैसला, सो अघि गैरकानूनी रूपमा तामेल भएको म्याद र सो फैसलापश्चात् विपक्षी जिल्ला अदालतमा लगत कायम राख्न पठाइएको पत्रसमेत उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरी अब पुनः कानूनबमोजिम म्याद जारी गरी सुनुवाईको मौका प्रदान गरेर मात्र उक्त मुद्दाको कारवाही अघि बढाउनु भनी परमादेशको आदेश जारी गरिपाउँ भन्नेसमेतको निवेदन मागदाबी रहेको पाइन्छ।

१३. प्रतिवादी भुटे खटिक र पप्पु खटिकले अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष बयान गर्दा बरामद चरेस लुकाई राख्ने कार्यमा असरफ अली अन्सारीको संलग्नता रहेको भनेकाले निज असरफ अली अन्सारीलाई पक्राउ गरी अनुसन्धान गरिएको हो। अनुसन्धानबाट सो कार्यमा निवेदक असरफ अली अन्सारीको पनि संलग्नता रहेको देखिएकाले निजलाई समेत प्रतिवादी बनाई मिति २०५७।१२।३० मा लागु औषध(चरेस) मुद्दा दायर गर्दा "दिलबहादुर अन्सारीको छोरा बाँके, नेपालगन्ज ६ फुलटेक्रा बस्ने वर्ष ३० को असरफ अली अन्सारी" ठेगाना कायम गरी अभियोगपत्र दायर गरिएको हो। निज प्रतिवादी असरफ अली अन्सारीका नाउँमा वारेण्ट

पुर्जिसहितको म्याद जारी भै जिल्ला प्रहरी कार्यालय बाँके, नेपालगन्जमा पठाइएको र उक्त कार्यालयबाट सोही ठेगानामा म्याद तामेल भएको देखिन्छ। निज हाजिर हुन नआएका कारण निजको हकमा मुलतबी रहेकोमा अदालतको आदेशबाट मुलतबी जागी निज निवेदकलाई २ वर्ष कैद रु. १०,०००।- जरिवाना हुने ठहरी फैसला भएकोमा निवेदकले सुरु म्यादै गुजारी बसेका कारण पुनरावेदन म्याद नदिएको हो, प्रस्तुत निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्नेसमेत बेहोराको लिखित जबाफ रहेको पाइन्छ।

१४. उल्लिखित तथ्य तथा बहस सुनी मिसिल संलग्न रिट निवेदन सहितका सम्पूर्ण कागजातहरूको अध्ययन गरी हेर्दा प्रस्तुत मुद्दामा निवेदन मागबमोजिमको आदेश जारी गर्नुपर्ने हो वा होइन? भन्ने सम्बन्धमा नै निर्णय दिनुपर्ने देखियो।
१५. निर्णयतर्फ विचार गर्दा, नेपाल सरकार विरुद्ध असरफ अली अन्सारीसमेत भएको लागु औषध(चरेस) मुद्दामा मिति २०५७।१२।३० मा विशेष अदालतमा अभियोगपत्र दायर भएको देखिन्छ। उक्त अभियोगपत्रमा प्रतिवादी कायम रहेका असरफ अली अन्सारीको ठेगाना बाँके जिल्ला, नेपालगन्ज नगरपालिका, वडा नं. ६ भन्ने उल्लेख छ। सोही ठेगानामा विशेष अदालतबाट समाप्तवान म्याद जारी भएकोमा उक्त ठेगानामा निज प्रतिवादी असरफ अली अन्सारी फेला नपरेको बेहोरा जनाई सोही ठेगानामा रहेको निजको घरमा म्याद टाँस गरी मिति २०५८।०२।०७ मा म्याद तामेल भएको रहेछ। तर निज प्रतिवादी जारी भएको उक्त म्यादमा अदालतसमक्ष उपस्थित हुन नआएको हुँदा निवेदकको हकमा मुद्दा मुलतबी राखी अन्य प्रतिवादीहरूको हकमा मिति २०५८।०८।१२ मा मुद्दा फैसला भएको पाइन्छ। निवेदकको हकमा राखिएको मुलतबी विशेष अदालतको मिति २०६३।१२।२३ को आदेशबाट जागी मिति २०६४।०३।१५ मा यी निवेदक असरफ अली अन्सारीलाई लागु औषध कसुरमा २ वर्ष कैद र रु.१०,०००।- जरिवाना सजाय हुने ठहरी विशेष अदालत काठमाडौँबाट फैसला भएको देखिन्छ।
१६. निवेदक बस्दै नबसेको ठाउँमा बेरितपूर्वक टाँस भएको म्यादका आधारमा सुनुवाईको मौका नदिई लागु औषध कसुरमा सजाय हुने गरी विशेष अदालतबाट भएको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेकोले बदर गरी पुनः कानूनबमोजिम म्याद जारी गरिपाउँ भन्ने निवेदकको मुख्य निवेदन जिकिर रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा निवेदक असरफ अली अन्सारीले निवेदनमा उल्लेख

गरेबमोजिम बाँके जिल्ला, नेपालगन्ज नगरपालिका, वडा नं. ६ को घर जग्गा मिति २०५७।१२।२७ मा बेचबिखन गरी सोही मितिबाट दाङ जिल्ला, घोराही नगरपालिका, वडा नं. ११ मा बसाई सरी आएको भन्ने तथ्यसमेत निवेदनमा उल्लेख गरेको पाइन्छ। तर बसाइसराइको प्रमाणपत्र भने निवेदकले १२ वर्षपछि मिति २०७०।४।९ मा मात्र लिएको देखिन्छ।

१७. यी निवेदकलाई समेत प्रतिवादी कायम गरी मिति २०५७।१२।३० मा विशेष अदालतमा लागु औषध (चरेस) मुद्दाको अभियोगपत्र दायर भएको पाइन्छ। सो अभियोगपत्र दायर हुनुभन्दा करिब ७ दिन अगाडि मात्र उल्लेखित मुद्दाको अनुसन्धानको क्रममा निवेदककी पत्नी राधा अन्सारीले मिति २०५७।१२।२३ मा कागज गर्दा निवेदकको ठेगाना बाँके जिल्ला, नेपालगन्ज नगरपालिका, वडा नं. ६ भनी उल्लेख गरेको मिसिल संलग्न घटना विवरण कागजबाट देखिन्छ। अर्कोतर्फ, लागु औषधको कारोबार गर्ने भनिएका पप्पु खटिक र भुटे खटिकलाई पक्राउ गर्न आफूले निवेदन दिएको र निजहरु मिति २०५७।११।१० मा ७^१/_२(साढेसात) के.जी. लागु औषध(चरेस) सहित आफ्नै घरबाट पक्राउ परेको बेहोरा निवेदक स्वयंले प्रस्तुत रिट निवेदनमा उल्लेख गरेको पाइन्छ। निवेदककै घर भान्साकोठाबाट लागु औषध(चरेस) बरामद भएको तथ्य खानतलासी तथा बरामदी मुचुल्कामा उल्लेख भइ सो बरामदी मुचुल्कामा यी निवेदकको समेत हस्ताक्षर रहेको देखिन्छ र उक्त बरामदी मुचुल्कामा लागु औषध (चरेस) बरामद भएको स्थान घर भान्साकोठा र निवेदकको ठेगाना बाँके, नेपालगन्ज नगरपालिका वडा नं. ६ भन्ने स्पष्टसँग उल्लेख भएको पाइन्छ। आफ्नै घरबाट लागु औषध(चरेस) सहित पप्पु खटिक र भुटे खटिक पक्राउ परेपछि निवेदकलाई उल्लिखित घटनाको जानकारी नहुने भन्ने कुरै भएन। लागु औषध(चरेस) को कसुरमा मिति २०५७।१२।३० मा यी निवेदक समेतलाई प्रतिवादी बनाई अभियोजन गर्दा यी निवेदक फरार रहेको भन्ने कुरा अभियोगपत्रमा नै उल्लेख भएको देखिन्छ। उक्त अभियोगपत्रमा यी निवेदकको ठेगाना बाँके जिल्ला, नेपालगन्ज नगरपालिका वडा नं. ६ भन्ने उल्लेख छ। लागु औषध(चरेस) मुद्दामा भएको घटना विवरण कागज, बरामदी मुचुल्का, अभियोग पत्रमा उल्लेख गरेको ठेगाना तथा सो ठेगानामा म्याद तामेल भएको र निवेदकले विशेष अदालतबाट मिति २०६४।३।१५ मा आफूलाई सजाय ठहर भएको फैसलाको जानकारी मिति २०७०।३।२० मा प्राप्त गरी सोको केही दिनपछि मिति

२०७०।०४।०९ मा मात्र बसाइसराई दर्ताको प्रमाणपत्र लिएको घटनाक्रमलाई हेर्दा लागू औषध(चरेस) मुद्दामा निवेदकलाई अभियोजन हुनुभन्दा २-३ दिन अगावै मात्र नेपालगन्जबाट दाङमा मिति २०५७।१२।२७ मा बसाइसराइ गरी गएको भन्ने निवेदकको कथन विश्वसनीय र स्वभाविक देखिन आएन। लागू औषध(चरेस) कारोबारमा संलग्न रहेका व्यक्तिहरु लागू औषध(चरेस) सहित आफ्नै घरबाट पक्राउ परेको घटनाको यथार्थ जानकारी पाएका निवेदक लागू औषध(चरेस) मुद्दामा फरार हुनुपर्ने युक्तियुक्त कारण निवेदकले निवेदनमा उल्लेख गर्न सकेको पाइँदैन। विशेष अदालतबाट कैद सजाय हुने गरी भएको फैसलालाई निस्तेज गर्ने उद्देश्यले फैसला भएको लामो समयपश्चात् अस्वभाविक तवरबाट सृजना गरेको अविश्वसनीय बसाइसराइको कागजलाई आधार बनाई लागू औषध(चरेस) मुद्दाको कुनै जानकारी तथा सो सम्बन्धी कारवाही थाहा नपाए जस्तो गरी दायर हुन आएको प्रस्तुत रिट निवेदनको सन्दर्भलाई हेर्दा निवेदक सफा हातकासाथ अदालत प्रवेश गरेको भन्न मिल्ने देखिएन।

१८. रिट निवेदक असरफ अली अन्सारीकी पत्नी राधा अन्सारीले लागू औषध(चरेस) मुद्दा अनुसन्धानको क्रममा मिति २०५७।१२।२३ मा गरेको घटना विवरण कागजमा आफ्नो घर ठेगाना बाँके जिल्ला, नेपालगन्ज नगरपालिका, वडा नं. ६ उल्लेख गरी हस्ताक्षरसमेत गरेको देखिन्छ। निजले कागज गर्दा खुलाइदिएको सोही ठेगाना तथा निवेदकको हस्ताक्षर परेको बरामदी मुचुल्कामा उल्लेख भएको ठेगाना नै कायम गरी यी निवेदक असरफ अली अन्सारी र निजकी पत्नी राधा अन्सारीसमेत विरुद्ध अभियोगपत्र दायर भएको पाइन्छ। सोही अनुरूप मुद्दा कारवाहीको सिलसिलामा विशेष अदालत काठमाडौँबाट असरफ अली अन्सारीको नाउँमा उल्लिखित ठेगानामा समाह्वान म्याद जारी गरी पठाइएकोमा उक्त घर ठेगानामा निवेदक फेला नपरेको हुँदा निवेदकको उल्लिखित ठेगानामा रहेको घरको भित्तामा १ प्रति टाँसी जिल्ला बाँके, नेपालगन्ज नगरपालिका, वडा नं. ६ वडा सदस्यको दस्तखत गराई छाप लगाई ऐ.वडाका ३ जना व्यक्ति साक्षीसमेत राखी मिति २०५८।०२।०७ मा म्याद तामेल भएको देखिन्छ। यसरी रिट निवेदक असरफ अली अन्सारीकी पत्नी राधा अन्सारीले नै उक्त मुद्दाको अनुसन्धानको क्रममा घटना विवरण कागजमा खुलाई दिएको ठेगाना तथा लागू औषध चरेस मुद्दामा भएको बरामदी मुचुल्कामा उल्लिखित ठेगानामा तत्कालीन मुलुकी ऐन, अदालती बन्दोबस्तको ११० नं. ले निर्दिष्ट गरेको प्रकृया बमोजिम नै निवेदकको नाउँको

म्याद तामेल भएको देखियो। यसरी कानूनी विधि र प्रकृया पूरा गरी म्याद तामेल भएको अवस्थामा लागु औषध(चरेस) मुद्दाका प्रतिवादी यी निवेदक कानूनबमोजिमको म्यादभित्र अदालतमा उपस्थित भई आफ्नो प्रतिरक्षा गर्नुपर्नेमा सोतर्फ उदासिन रही म्याद गुजारी बसी फैसला भएको लामो समयपश्चात् हाल आएर सुनुवाइको मौका नै दिइएन भन्ने निवेदन जिकिर न्यायोचित देखिएन।

१९. अतः माथि विवेचना गरेबमोजिम यी निवेदकको पत्नी राधा अन्सारीले लागु औषध चरेस मुद्दाको घटना विवरण कागजमा खुलाएकै ठेगाना तथा सोही मुद्दाको बरामदी मुचुल्कामा निवेदकको हस्ताक्षर भई जनिएको ठेगाना नै उल्लेख गरी अभियोग पत्र दायर भएको र विशेष अदालतबाट सोही ठेगानामा निवेदकको नाउँमा म्याद जारी गरी म्याद रितपूर्वक तामेल भएको देखिँदा निवेदन मागबमोजिम रिट जारी हुन सक्ने देखिएन। प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज हुने ठहर्छ। प्रस्तुत आदेशको दायरीको लगत कट्टा गरी विद्युतीयप्रति अपलोड गरी मिसिल नियमानुसार बुझाई दिनु।

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत : मिलनचन्द्र महत

कम्प्युटर अपरेटर: मन्जिता ढुंगाना

इति संवत् २०७६ साल माघ २७ गते रोज २ शुभम् ।